

SUOMEN LAKIMIESLIITTO -
FINLANDS JURISTFÖRBUND ry

Uudenmaankatu 4-6 B, 00120 Helsinki, www.lakimiesliitto.fi

Helsinki, 6.3.2008

Oikeusministeriö

06.03.2008

al 22/41/2007
Law

Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry
Uudenmaankatu 4-6 B
00120 Helsinki

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO

Käräjäoikeuksien kokoonpanosäännösten uudistaminen (Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2007:19)

Suomen Lakimiesliitto pitää esitettyä mallia käräjäoikeuksien kokoonpanosäännösten uudistamiseksi yleisesti ottaen onnistuneena. Lakimiesliitto haluaa mietinnön sisältöön liittyen nostaa erityisesti esille seuraavat seikat.

Toteuttamistapa on teknisesti onnistunut kompromissi

Lakimiesliiton mielestä lautamiesten käytön rajaamisen tekninen toteuttaminen rangaistusmaksimin ja tiettyjen rikosnimikkeiden yhdistelmään perustuvalla menetelmällä on kompromissina onnistunut ratkaisu. Tämä toteuttaa työryhmän toimeksiannon mukaisen lautamiesjärjestelmän karsimisen ihmisten oikeusturvaa vaarantamatta. Keskeisenä perusteena lautamiesjärjestelmän ylläpitämiselle voitaneen pitää sitä, että se joidenkin tutkimusten mukaan vaikuttaa positiivisesti suuren yleisön tuomioistuinlaitosta kohtaan

osoittamaan luottamukseen. Nyt valitulla etenemistavalla ei luottamuksen vähentymistä varmastikaan pääse tapahtumaan.

Yksiselitteisyyden vaatimuksen mukaisesti rangaistusmaksimiin perustuva lautamiesten käytön raja on lähtökohtana perusteltu, vaikkakaan ei ainoa mahdollinen. Tähän liittyen rakenne, jossa on rajattu tietyt yli 2 vuoden enimmäisrangaistuksella varustetut rikosasiat 1 tuomarin kokoonpanossa käsiteltäviksi, on järkevä. Lautamiesten ei ole tarpeellista olla mukana sellaisten rikosasioiden käsittelyssä, joissa on kyse pitkälti rikoksen kohteena olevan omaisuuden arvon määrittämisestä rangaistuksen mittaamisesta. On myös perusteltua, että nykyisessä järjestelmässä lautamiehet eivät osallistu tiettyjen mietinnöissä mainittujen oikeudellisesti erittäin vaikeiden rikoslajien käsittelyyn. Kyseisissä asioissa oikeudellinen päättely korostuu eikä elämäkokemuksesta tai paikallistuntemuksesta liene vastaavaa hyötyä kuin useissa muissa korkean rangaistusmaksimin rikoslajeissa.

Mietinnössä esitetty järjestelmä vaikuttaa Lakimiesliiton mielestä riittävän yksiselitteiseltä ollen samalla riittävän joustava. Sillä luodaan mahdollisuuksia nykyistä tehokkaampaan tuomitsemistoimintaan vaarantamatta kansalaisten oikeusturvaa.

Vaihtoehtona rikosnimikkeittäin tapahtuva lautamiesten käyttöalan määrittely – lautamiesten keskittyminen niin sanottuun perinteiseen, vakavaan rikollisuuteen

Vaikka mietinnössä esitetty järjestelmä vaikuttaa riittävän yksiselitteiseltä, haluamme kuitenkin tuoda esiin vaihtoehdon, joka selkiyttäisi tilannetta esitettyäkin järjestelmää paremmin ja mahdollistaisi lautamiesten käyttöalan täydellisen lainsäädännöllisen yksiselitteisyyden. Tämä malli perustuu puhtaasti rikosnimikkeittäin tapahtuvaan sääntelyyn siitä, minkä tunnusmerkistön alaisissa rikosasioissa lautamiesten tulisi olla mukana.

Perusajatuksena rikosnimikkeittäin tapahtuvassa lautamiesten käyttöalan määrittelyssä olisi se, että tuomitsemistoiminnassa lautamiesten elämäkokemuksesta, paikallistuntemuksesta ja muista juridisen asiantuntemuksen ulkopuolisista avuista on eniten hyötyä niin sanotun perinteisen vakavan rikollisuuden alueella. Mainitulla perusteella lautamieskokoonpanoa vaativia juttuja voisivat olla seuraavat:

-rikoslain 20 luvun seksuaalirikokset

- eräät 21 luvun rikokset kuten henkirikokset (1 - 4 §§), törkeä pahoinpitely (6 §) ja törkeä kuolemantuottamus (9 §)
- 25 luvun vapauteen kohdistuvat rikokset (1 - 5 §)
- mahdollisesti 34 ja 34a luvuissa mainitut yleisvaaralliset ja terrorismirikokset.

Se, että edellä mainittu luettelo on melko suppea, kompensoituisi osin sillä, että usein samalla vastaajalla on samalla kertaa käsiteltävänä useita rikoksia. Lienee ilmeisestä, ettei ole syytä erottaa saman vastaajan eri juttua eri kokoonpanoihin rikosnimikkeiden perusteella. Samoin lienee ilmeistä, että lautamiesten on otettava (yhteis)rangaistusta määrättäessä kantaa muihinkin kuin siitä rikoksesta tuomittavaan seuraamukseen, joka on edellyttänyt lautamieskokoonpanoa.

Lautamieskokoonpanon käyttö tulee siis lähtökohtaisesti aina laajenemaan niiden rikosnimikkeiden ulkopuolelle, jotka suoranaisesti lain nojalla lautamieskokoonpanoa vaatisivat.

Kokoonpanokysymyksen liityntä muutoksenhakujärjestelmän uudistamiseen

Oikeusministeriössä toimii työryhmä, jonka tehtävänä on arvioida, onko tarpeen ottaa käyttöön muutoksenhakulupajärjestelmä nykyisen seulontajärjestelmän sijasta valitettaessa käräjäoikeuden ratkaisusta hovioikeuteen. Jos tämä arvioidaan tarpeelliseksi, toimikunnan tulee valmistella ehdotus muutoksenhakuluvan käyttöönottamiseksi hovioikeusmenettelyssä. Lakimiesliitto haluaa tähän liittyen nostaa esille käräjäoikeuksien kokoonpanosäännösten uudistamisen ja mahdollisen käräjä- ja hovioikeuksien välisen muutoksenhakulupajärjestelmän keskinäisen yhteyden.

Jos muutoksenhakua käräjäoikeuksista hovioikeuksiin halutaan näytön osalta tulevaisuudessa rajoittaa, olisi tärkeää, että vahvennettujen tuomarikokoonpanojen käyttö olisi tarkkaan harkittu myös muutoksenhakujärjestelmän uudistamisen kannalta. Lautamiesjärjestelmän käyttöalan supistaminen käsillä olevan mietinnön kaltaisella sinänsä järkevällä tavalla ei saa johtaa tilanteeseen, jossa myöhemmin todetaan, että muutoksenhakuoikeutta näyttökysymyksissä ei voida rajoittaa esimerkiksi yhden tuomarin kokoonpanon ratkaisemissa asioissa, vaikka näyttökysymyksiä koskevan muutoksenhakuluvan toteuttaminen käräjäoikeuksista hovioikeuksiin muuten koettaisiinkin kansalaisten riittävän nopean oikeusturvan saamisen ja tuomioistuinlaitoksen tehokkaan työskentelyn kannalta olennaisen tärkeäksi.

Lakimiesliitto uskoo, että nyt ehdotettava kärjäoikeuksien kokoonpanouudistus ylläpitää kansalaisten oikeusturvan entisellä tasolla oikeudellisesti yksinkertaisissa asioissa ja parantaa sitä oikeudellisesti vaikeissa tai luonteeltaan muuten sellaisissa asioissa, joissa kolmen ammattituomarin kokoonpano katsotaan tarpeelliseksi. Näin ollen ei nyt ehdotettu kärjäoikeuksien kokoonpanosäännösten uudistaminen voi toimia esteenä harkittaessa näyttökysymyksiä koskevan muutoksenhakuluvan käyttöönottamista kärjäoikeuksista hovioikeuksiin.

Kunnioittavasti

SUOMEN LAKIMIESLIITTO – FINLANDS JURISTFÖRBUND RY

Jorma Tilander
Toiminnanjohtaja